

Міністерство
освіти і науки
України

Перспективи фінансової автономії університетів України

Шаров О.І., Міністерство освіти і науки України
Національний експерт з реформування вищої освіти
Програми Еразмус+

Київ, 23 листопада 2016 р. Erasmus+

Державне фінансування вищої освіти

- Архаїчний концепт державного замовлення – пам'ятка епохи тоталітаризму
- Потрібен сучасний формульний підхід, який орієнтує ВНЗ на досягнення
- Перший етап реформи – адресне розміщення державного замовлення
- Ініціатива Мінфіну – реформування стипендій забезпечення: соціальні стипендії неможливим; академічні – мотивація до навчання та вибору фаху

“Танці” з Мінфіном

- Проект Закону України “Про Державний бюджет на 2017 рік” ухвалено в I читанні
- У проекті зберігається на 2017 рік фінансування підготовки молодших спеціалістів за кошти Державного бюджету
- Відхилено пропозиції стосовно відмови від держзамовлення в магістратурі, хоча обсяги держзамовлення будуть меншими
- Пропозиція Мінфіну про 14:1 (замість 12:1)

Державна цільова підтримка

- Мінфіном погоджена п'ята версія Порядку та Умов надання: передбачені кошти
- Надання бюджетних місць вступникам з числа пільгових категорій через Умови прийому
- Пільгові умови проживання в гуртожитках можливі лише з 2017 року
- Питання соціальних стипендій буде вирішуватись у контексті змін стипендіальної системи з 1.09.2017

Осінь 2016:

академічна автономія (75%)

- **Академічна автономія** практично реалізується у відмові від старих стандартів вищої освіти та інституту нормативних дисциплін, у праві на самостійне створення та практичну реалізацію освітніх програм і спеціалізацій, визначенні їх змісту, регулюванні освітнього процесу на рівні ВНЗ, визнанні іноземних кваліфікацій, розширенні права на мобільність, самостійне виготовлення документів про освіту

Осінь 2016:

наукова автономія (20%)

- **Наукова автономія** практично тільки починає реалізовуватись після ухвалення нової редакції Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», ліквідуються координаційні ради наукових досліджень, але дуже гостро наразі стоїть питання наукових ступенів та вчених звань, академічної доброчесності, спеціалізованих рад (зокрема, разових) та їх акредитації, створення національної наукометричної системи

Осінь 2016:

адміністративна автономія (80%)

- **Адміністративна автономія** практично реалізується в новій процедурі виборів ректорів, призначенні проректорів без погодження з МОН, самостійному визначенні порядку обрання науково-педагогічних працівників, відмови від затвердження МОН типового штатного розпису та посадових інструкцій, спрощення регулювання вимог до формальних регалій викладачів в Ліцензійних умовах

Осінь 2016:

фінансова автономія (5%)

- **Фінансова автономія** залишається найбільш слабкою складовою реформи, наразі створено лише механізм відкриття депозитних рахунків і то він практично ще не запрацював, ВНЗ не можуть самостійно розпоряджатись коштами, встановлювати параметри оплати праці, МОН досі звинувачують у розподілі місць державного замовлення, фінансування навчальних закладів залишається непрозорим, не пов'язаним з результатами їх діяльності,

Кейс: фінансування

- Теперішня модель державного фінансування вищої освіти в Україні втратила ефективність і наближується до повної втрати суспільної довіри
- Вона давно стала головним гальмом освітніх реформ, але наразі це вже усвідомлюється не тільки експертним співтовариством, керівництвом галузі, але й тією частиною академічної спільноти, яка прагне модернізації
- Наскільки недосконалою цю систему готові визнавати всі стейкхолдери, настільки ж всі лякаються її будь-яких змін

Трилема вищої освіти

- Три цільових завдання:
 - забезпечити якість вищої освіти
 - її доступність та рівність доступу до неї
 - підтримувати стійке державне фінансування вищої освіти
- Одночасно реально виконати лише два.
- Перехід до масової вищої освіти при неможливості зберегти стійке державне фінансування вдарив по якості вищої освіти

Нова модель фінансування

- формування освітньої політики через нову модель фінансування
- відповідь на суспільний запит
- відповідність кращим європейським практикам

Очікування

- Суспільство:
 - прозорості у розподілі бюджетних коштів;
 - скерування ресурсів до кращих університетів;
 - припинення практики “ручного розподілу”
- ВНЗ:
 - більше свободи у розпорядженні грошима;
 - прогнозованість;
 - в ідеалі - більше грошей для всіх

Прогресивні виші чекають

- Права на самостійне встановлення розмірів оплати праці, визначення кількості працівників, норм усіх видів педагогічного навантаження
- Самостійного розпорядження державними коштами за навчання студентів, виходу з під обмежень Бюджетного кодексу та казначейського обслуговування
- Впливу досягнень на розмір фінансування

Передумови рішучих змін

- Вилучення «послуг з підготовки здобувачів вищої освіти усіх рівнів та ступенів за кошти Державного та місцевих бюджетів» з під дії ЗУ «Про здійснення державних закупівель»
- Вилучення державного фінансування вищої освіти з під дії ЗУ «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» (зі зміною назви Закону)

Революційний крок № 1

- Наразі всі державні та комунальні виші є бюджетними установами, приватні – прибутковими підприємствами (навіть з статусом ПВНЗ)
- Потрібен проміжний статус – неприбуткова чи некомерційна установа (підприємство). Наразі вже районні поліклініки – КНП!
- Цей статус може бути доступним для ВНЗ усіх форм власності, давати право бути одержувачами бюджетних коштів, не розподіляти прибуток і не платити податок на нього

Зміна статусу бюджетної установи?

- Очевидною є потреба розширити повноваження ВНЗ, включаючи право на:
 - самостійне встановлення розмірів оплати праці,
 - визначення кількості працівників,
 - норм навантаження
 - тощо
- Це не можливо здійснити у ВНЗ, котрі мають статус “бюджетної установи”

Зміна статусу бюджетної установи?

- Потрібен проміжний статус – неприбуткова чи некомерційна установа (підприємство), з тим щоб гарантувати ВНЗ
 - що вони мають право одержувати бюджетні кошти;
 - не платитимуть податки;
 - не платитимуть за користування майном;
 - зможуть самостійно розпоряджатися своїми коштами
- Отримання нового статусу має бути добровільним, за рішенням ВНЗ

Революційний крок № 2

- Структура бюджетного фінансування:
 - базове (блочне) фінансування з підготовки здобувачів вищої освіти усіх рівнів та ступенів
 - соціальний фонд
 - фонд капітальних видатків
 - фонд державної цільової підтримки

Базове (блочне) фінансування

- Формула для розрахунку розміру базового фінансування повинна містити ключові параметри витрат (кількість здобувачів вищої освіти за бюджетні кошти з урахуванням рівня та ступеня вищої освіти, спеціальності та форми навчання, профілю та типу вищого навчального закладу), успішності та функціонування навчального закладу (публікації, науково-дослідна діяльність, інтернаціоналізація, внутрішня система забезпечення якості, показники працевлаштування випускників за фахом, відкритість інформації, статус дослідницького, частка позабюджетних надходжень від осіб, здобувають вищу освіту, частка державних та частка позабюджетних надходжень, спрямованих на фінансування наукових досліджень тощо) та розмір базового (блочного) фінансування за попередній період
- За формулою розраховується розмір блочного фінансування у вигляді частки від видатків Державного бюджету України на поточний рік за відповідною статтею

Соціальний фонд

- Соціальний фонд включає:
- витрати на виплату академічної стипендії (у тому числі стипендії Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України)
- витрати на соціальні стипендії, соціальне забезпечення для надання державних пільг та гарантій окремим категоріям здобувачів вищої освіти
- витрати для надання цільових пільгових державних кредитів на проживання та соціально-побутові потреби відповідно до законодавства
- витрати на утримання гуртожитків з розрахунку на одного зареєстрованого в них іногороднього здобувача вищої освіти денної форми навчання

Фонд капітальних видатків

- Центральні органи виконавчої влади, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, розподіляють між ними кошти фонду капітальних видатків на конкурсній основі з урахуванням набутих раніше довгострокових зобов'язань

Міністерство
освіти і науки
України

**Дякую за увагу!
ГОТОВИЙ ВІДПОВІСТИ НА
Ваші запитання**